

СИМЕОН ХРИСТОВ В БЕЛОГРАДЧИК

Б. В. ТОШЕВ

Abstract. A biographical sketch of Simeon Hristov (1852-1910) is presented. This teacher in 1879 was a head of the Belogradchik pedagogical seminary. The author of the present article advocates for using by pupils and teachers “historical trips” in the past in order to overcome the cultural trauma, which is a feature of the modern education.

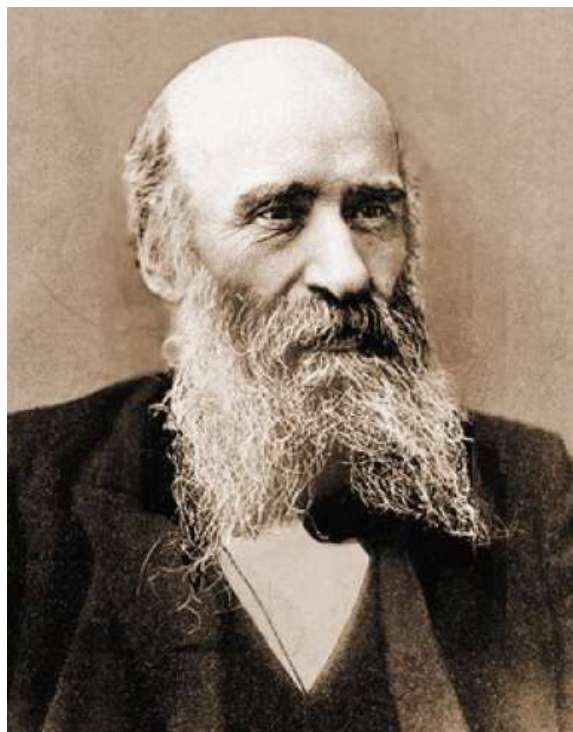
Keywords: Simeon Hristov, teacher, school, Belogradchik

Белоградчишката педагогическа семинария

След Руско-турската освободителна война в България се установява руско окупационно управление, уредено чрез Санстефанския предварителен мирен договор. Българската територия се заема от руски окупационен корпус в състав 6 пехотни и 2 кавалерийски дивизии – 50 000 войници, издръжката на които се поема от българската страна (чл. 8), а България плаща и годишен данък на Русия (Ковачев, 1878). Във времето на окупацията България св управлява от руски императорски комисар – генерал-губернатор княз Александър Дондуков-Корсаков (1820-1893). Това двугодишно временно управление трябва да подготви провеждането

на Учредително народно събрание, което да приеме конституция и княз на новата васална на Отоманската империя държава – Княжество България.

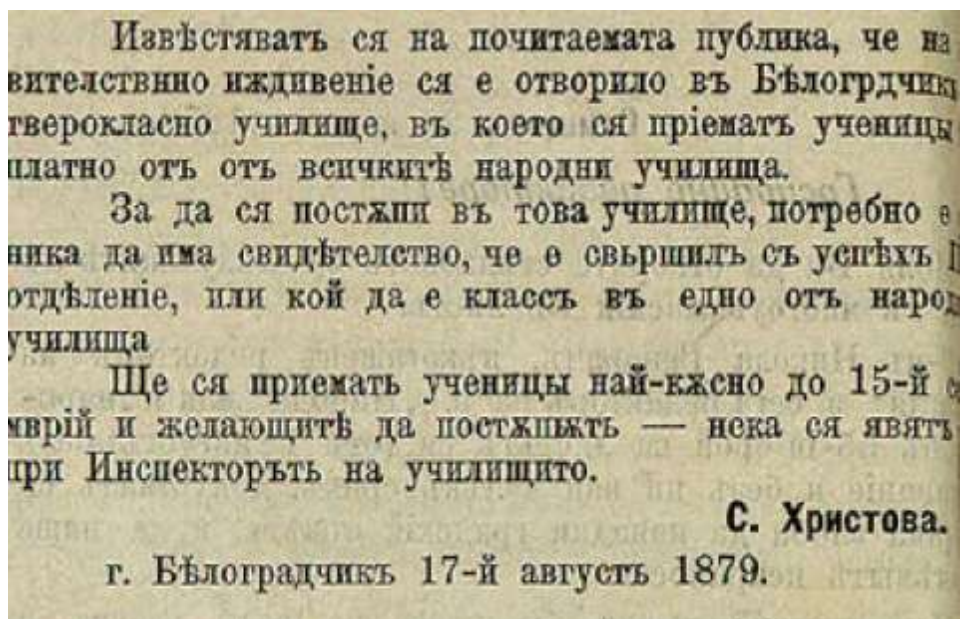
В руското временно управление има Отдел за народно просвещение и духовни дела и той е поверен на професора (1876) от Харков Марин Дринов (1838-1906) (фиг. 1) – от 8 май 1878 г. до 5 юли 1879 г. Марин Дринов двукратно е бил председател на Българското книжовно дружество (сега БАН) – първият път в годините 1869 – 1882, наследен от Васил Стоянов (1839-1910) и вторият път през годините 1884-1894, наследен от Васил Друмев (1840-1901).

Фиг. 1. Проф. Марин Дринов

Преценявайки ролята на учителите за духовното издигане на българите, Марин Дринов решава да открие три държавни класни педагогически семинарии за подготовка на нови учители. Такива били открити в началото на учебната 1879/1880 г. в градовете Белоградчик,

Дупница и Хаджи-Оглу Пазарджик (Добрич). За директор на семинарията в Белоградчик Марин Дринов изпратил човек, когото познавал и комуто имал доверие. Така на 1 юни 1879 г. директорът на Белоградчишката педагогическа семинария Симеон Христов (1852-1910), от Пирот, пристигнал в Белоградчик и встъпил в длъжност, а новото училище започнало да събира ученици (фиг. 2).

Фиг. 2. Обява за приемане на ученици¹⁾

Биографични сведения за Симеон Христов

В наши дни не се знае много за живота и делото на Симеон Христов. Най-пълно неговата биография е представена от Бракалов (1931). Статията на Иван Тодоров Бракалов (1859-1933), учител, инспектор, училищен директор, завършил педагогика в Загреб и после следвал в Женевския университет, е озаглавена „Симеон Христов като училищен и обществен деец“ и е публикувана в сп. „Българско училище“ (фиг. 3).

Симеон Христов (фиг. 4) е роден през 1862 г. в гр. Пирот, където е завършил началното и прогимназиалното си образование. През учебната

1871/1872 година той е завършил IV гимназиален клас и е станал учител в родния си град – преподавал е главно математика. Преценявайки че подготовката му е недостатъчна, Симеон Христов е продължил образованието си в реалното училище в Загреб. Без да приключи учението си там, той заминал за Прага, където имал намерение да следва в Политехниката, но успял да завери само първите два семестъра, защото избухнала Сръбско-турската война и Христов се записал доброволец.

Фиг. 3. Списание „Българско училище“, 1931 г.

Фиг. 4. Симеон Христов

Руско-турската война не донесла свобода за гражданите на Пирот. След руските окупационни сили в града влезнали сръбски войски и българското население било подложено на преследване. Симеон Христов бил интерниран в Трън, след което успял да шреphine в България. С изпратеното пълномощно от пиротските граждани той заминал за Сан Стефано, за да представя интересите на поробените българи от Западна

България. Тази мисия се оказала неуспешна и Симеон Христов останал на служба при руския комисар в Пловдив.

По време на окупационното руско управление на бъдещото Княжество България Симеон Христов бил учител във Враца и председател на окръжния съд там.

На 1 юни 1879 г. Симеон Христов пристигнал в Белоградчик, за да заеме новата си длъжност – директор на Белоградчишката педагогическа семинария. Това училище просъществувало само една година, защото Второто народно събрание, вече при българското управление, взело решение за закриването му. Същото народно събрание преобразувало закритото училище в държавно трикласно училище и го преместило в Цариброд, чийто директор останал Симеон Христов. Симеон Христов останал в Цариброд четири години.

На 1 септември 1884 г. Министерството на народното просвещение е назначило Симеон Христов за директор на държавното трикласно училище в гр. Силистра. Шест години по-късно в Силистра се открива педагогическото училище и Симеон Христов продължава учителството си в него.

Учебната 1890/1891 година Симеон Христов прекарва като директор на държавното трикласно училище в гр. Бургас, а на 1 септември 1891 г. Министерството на народното просвещение го назначава за учител в Софийската девическа гимназия. Повече от едно десетилетие Симеон Христов прекарва в тази гимназия, докато, след временно заемане и на други учителски длъжности в София, през 1909 г. Министерството на народното просвещение го премества за учител във Втора софийска девическа народна прогимназия, чийто директор той става на следващата година. Въпреки че това училище било клон на Първа софийска девическа гимназия, Симеон Христов приел това преместване като понижение. Заговорили се, че е време той да се пенсионира.

През пролетта на 1910 г., по време на урок по география във II клас, Симеон Христов се почувствал зле и трябвало да прекъсне урока и с голяма мъка се прибрал в дома си. Паднал духом, той заболял тежко и преди края на учебната година починал.

В литературата няма отбелязани пропуски в дейността на Симеон Христов като учител в различни градове на страната. Единствената критична бележка се намира в книга на Пенчо Черковски и се отнася за престоя на Христов в Белоградчик (Черковски, 1880). Упрекът е, че Симеон Христов е привлякъл в управлението на пансиона към Белоградчишката педагогическа семинария Никола Живков, което било в ущърб на интересите на учениците. Навярно тази критична бележка няма сериозни основания, защото в тази година тримата ключови публични фигури в Белоградчик²⁾ – Пенчо Черковски (фиг. 5), Белоградчишки окръжен началник, Никола Живков (фиг. 6), негов секретар и Миленко Попов (фиг. 7), председател на Белоградчишкия окръжен съвет, след един обир на изселващи се от града турци, са се оказали в състояние на непримирили противоречия, изявили се с безброй взаимни нападки.

Фиг. 5. Пенчо Черковски³⁾

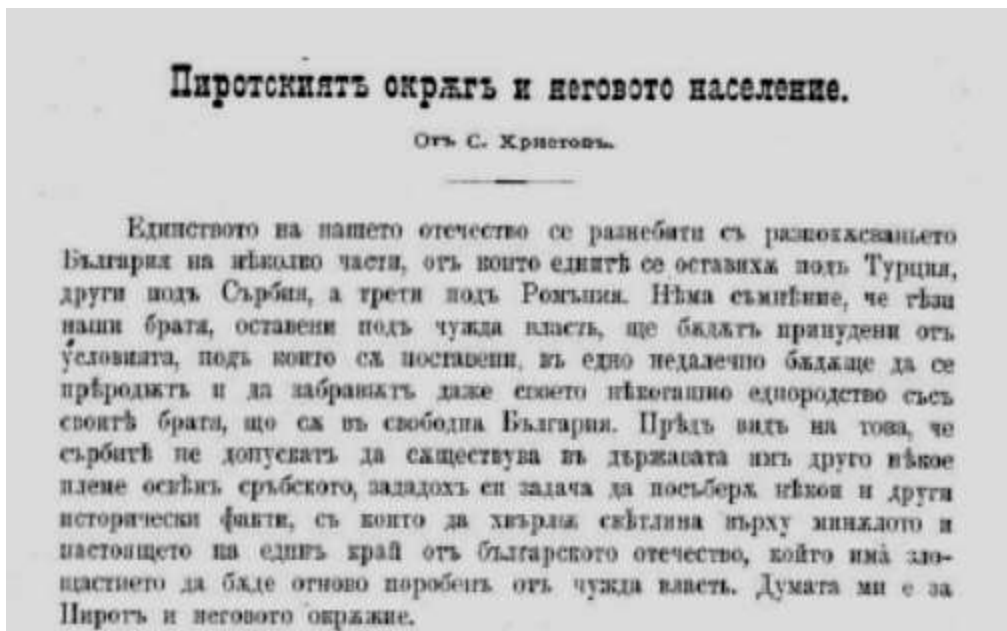
Фиг. 6. Никола Живков⁴⁾

Фиг. 7. Миленко Попов⁵⁾

Научното дело на Симеон Христов

Най-ценният книжовен труд на Симеон Христов е неговата научна студия (Фиг. 8) върху „Пиротския окръг и неговото население“, отпечатана в Сборника за народни умотворения, наука и книжнина“, 1894 г. (Христов, 1894).

Фиг. 8. Научна студия на Симеон Христов

Монографичният труд на Христов върху Пиротския окръг, с пълнотата на описанията си и с техния анализ, е с непреходно историческо значение, особено поради обстоятелството, че този балкански географски район от много години вече не е част от България. Тук историята на Пирот е представена във всяко отношение: географско, историческо, статистическо, училища, учители, църква, обряди, обичаи и говор. Например, учители в Пирот са били: Кръстю Киров, Коци Рангелов, Петър Писарев (от Пещера), Георги Панов, Никола Петров, Кръстю Бахчеванов, Стефан Иванов (от Стара Загора), Георги Табаков (от Пловдив).

Учебниците на Симеон Христов

По мнението на Бракалов (1931) името на Симеон Христов е най-вече свързано в школната ни книжнина със съставянето и издаването след Освобождението на първите учебници по обща и отечествена география.

Още в 1891 г. , подпомогнат от Георги Дерманчев и други учители, Симеон Христов в Пловдив при Христо Г. Данов издава „Отечествена география за употреба в първите класове на народните училища в България“. За нуждите на Силистренското педагогическо училище през 1890 г. той издава „Отечествено земеописание за народните класни училища“. Пак през 1890 г. Симеон Христов съставя и издава „Земеописание за изучаване в класните и държавни училища в две части. Първата част на този учебник е за I клас и съдържа: общи познания от математическо, физическо и гражданско земеописание за Азия и Африка с 34 илюстрации и 6 карти. А втората част на книгата е за II клас: описание на Европа, Америка и Австралия с 5 карти.

През 1893 г. Симеон Христов превежда от руски и издава на български „Илюстрирана география“.

В Софийската девическа гимназия Симеон Христов подготвя и издава три учебника. По книгописа на Данов (1892 г.) това са: Кратък учебник по обща география за долните класове на гимназиите и трикласните училища. Част първа: за първи клас на мъжките училища – общи познания по математическа, физическа и политическа география; Кратък учебник по обща география за долните класове на гимназиите и трикласните училища. Част втора: за втори клас на мъжките училища - Африка, Азия, Америка и Европа; Кратък учебник по обща география за долните класове на гимназиите и трикласните училища. Част трета: за трети клас – отечествено земеописание с една контурна карта на Старопланинския полуостров и една статическа таблица на Княжеството (Христов, 1892).

В методично отношение – подредба и яснота на материала, илюстрации и карти, тези ранни учебници по география правят много добро впечатление. Някои от тези учебници са преиздавани многократно.

Заключение

Тази статия представя един важен, но непознат за съвременниците, детайл от историята на училищното дело в Белградчик – основаването на Белградчишката педагогическа семинария. За съжаление тази семинария има кратък живот. Ако нейното съществуване в годините бе продължило, на основата на този институт за подготовка на начални учители, в наше време Белградчик щеше да има университет.

БЕЛЕЖКИ

1. В-к Витоша от 17 август 1879 г.
2. Пенчо Черковски (1847-1917), поборник, участник във Втората българска легия; Миленко Попов, Белградчишки депутат в Учредителното народно събрание в Гърново; Никола Живков (1847-1901), брат на Георги Живков (1844-1899), двукратно министър на народното просвещение, и на Вела Благоева (1858-1921), съпруга на Димитър Благоев; участник в Сръбско-турската война 1876 г., когато е написал „Шуми Марица“ (с текст на Иван Вазов „Шуми Марица“ е химн на Третото българско царство (1879-1946).
3. По време на руското управление след Освобождението Белградчик е сменил трима окръжни началници: първият е майор Дмитри Караджич - освободителят на града; вторият е щабс-капитан Бурулей; третият е българин - Пенчо Черковски (1847-1917).
4. Никола Атанасов Живков (1847-1910), секретар на Белградчишкия окръжен началник, оженил се е в Белградчик, автор на "Шуми Марица", национален химн на Царство България

5. Миленко Попов, председател на Белоградчишкия окръжен съвет, 1879, народен представител от Белоградчик в Учредителното народно събрание, 1879 г.

ЛИТЕРАТУРА

- Бракалов, И.Т. (1931). Симеон Христов като училищен и обществен деец. *Българско училище*, 3, 480-484.
- Ковачев, Я.С. (1878). *Берлинский договор и неговата основа: св. Стефански прелиминарен договор*. Виена: издание на автора.
- Христов, С. (1892). *Кратък учебник по всеобща география: за долните класове на девическите гимназии, част I – III*. Пловдив: Хр. Г. Данов.
- Христов, С. (1894). Пиротският окръг и неговото население. *Сб. Нар. умотворения, наука и книжнина*, 11, 287-325.
- Черковски, П. (1880). *Опровержение на една клевета*. София: Черковски & Филчев.

